

VÄLKOMNA till lämpliga CYKELVÄGAR inom GÅRDSBY SOCKEN

Ni kan starta Er cykeltur var som helst. Nedan finner ni intressanta platser att bese längs vägen. Hur lång runda Ni cyklar bestämmer ni själva.

1. Tofta Strand

Tofta strand, bageri liksom Villa Vik är ett trevligt ställe att dricka kaffe med goda bakelser eller äta dagens lunch på. Ni kan också köpa fika att ta med. Härifrån kan man välja att cykla under vägen och svänga till höger och cykla norrut längs järnvägsbanken. Alternativt längs 23an norrut på cykelvägen men även genom Sandsbro mot Notteryd.

2. Hagtorpets hållplats

Längs med gamla järnvägsbanken fanns ett antal stationer, bland annat vid Evedal, Sandsbro, Norrgårda och Rottne. Men längs med vägen fanns även ett flertal enklare hållplatser så att större delar av landsbygden skulle få nära till ett tågstopp. I en del fall bestod hållplatserna av upphöjd perrong, men ofta, såsom vid Hagtorpet, bestod det enbart av enkel trappa för att ta sig upp till vagnen. Detta gör att kulturlämningen av många hållplatser försvunnit.

Strax söder om hållplatsen skedde en olycka som var bidragande för smalspårsjärnvägen. En dag 1986 spårade ett tåg med dumprar från Braås ur och körde ner i en mosse. Smalspårsjärnvägen trafikerades sporadiskt fram till mitten av 1990-talet och räls med sliprar revs upp ungefär år 2000.

3. Ekesås gravfält

Ekesås gård har från medeltiden och fram till 2000-talet tillhört Växjö stift och fungerade under en tid som prästgård. Det berättas att kung Gustav II Adolf hade fått rapport om ett danskt anfall i Varend och på sin väg till Skåne, som då var danskt, övernattade han här i februari 1612.

Längs vägen västerut i den branta backen finns informationsskyltarna om gravfältet i Ekesås. Ta er gärna upp för backen till gravfältet och beskåda den vackra miljön.

Gravfältet har en framträdande placering på den högsta punkten av en moränrygg. Det omfattar 55 fornlämningar, varav 28 högar, 26 stensättningar och en treudd. Högarnas storlek varierar något men de är i allmänhet mellan sex och sju meter breda. Gravfältet har utnyttjats under järnåldern 500 f.Kr. - 1050 e.Kr.

4. Stojby runsten

Större by vid Helgasjön med gamla anor vilket runstenen vid vägkanten visar. 1966 fanns 22 gårdar i Stojby och de flesta hade mjölkkor, idag finns ingen gård med mjölkkor. Som i alla byar är flera gårdar boplats till hästfolk och andra som vill bo på landet.

5. Stockö badplats

Ett fint ställe att stanna och ta ett dopp i Helgasjön om vädret tillåter.

6. Norrgårda station

Stationen Norrgårda anlades vid vägen Stojby till Kyrkan vid järnvägens ankomst 1898. I och med järnvägen blev Norrgårda en mycket viktig punkt för handel med 2 affärer, posthantering, fraktgods och möten mellan människor. Idag huserar företaget SEMEX Sweden i gamla stationen.

Fortsätt gamla järnvägsbanken vidare mot Växjö. Spårvidden var 89,1 cm. Transporterna på järnvägsbanken var frekventa, av såväl persontransporter som gods. När tågtrafiken var som intensivast passerade inte mindre än 32 tåg/dygn! Bland annat transporterades länge dumprar från VOLVOs fabriker i Braås.

7. Ett jätteträd,

Cykla järnvägsbanken norrut från Norrgårda kommer Ni förbi en stor ASP som står på höger sida, rakt nedanför Nyborgs kulle.

8. Nyborgs kulle

Här finner ni en storslagen vy, som gör sig extra vacker på kvällen i solnedgång.

9. Gasslanda

För 50 år sedan fanns här 14 jordbruk med djur, men idag finns bara en gård med nötkreatur. Liksom alla andra byar är gårdarna oftast numera endast bostäder, ofta med ett antal hästar. Det finns dock en som har får och odlar Grön Sparris, passa på och köp. Tyvärr ser man att några ekonomi byggnader förfaller liksom åkrar som växer igen och förbuskas. I Gasslanda by kan man välja att följa asfaltsvägen eller köra en liten slinga söderut runt ytterligare några gårdar.

På vägen till Gasslanda passeras bland annat delar av den gamla byn Haketorp och det senare lokaliserade Växjö Plåtslageri.

10. Gårdsby säteri

Säteriet med dess tillhörande bostadshus är klassat som byggnadsminne. Alla bostadshus reveterades runt 1885 färgsättningen är den ursprungliga.

Gårdsby nämns i skrift första gången 1428. Gården fick Säteri status 1665 därefter har många ägare ägt gården. Bl a har släkterna Rappe, Posse, Hamilton, Ramel varit ägare. Huvudbyggnaden är uppförd i mitten av 1700-talet, flyglarna 1810. Under 1800-talet byggdes arbetarbostäderna, som idag har ett stort värde i den historiska miljön. Alla hus är byggda före 1885. Slakten Rappe utvecklade gården till ett mönsterjordbruk från 1800 till 1830. Bland annat infördes vändplogen som revolutionerade jordbruket. Här odlades första sockerbetan i Sverige och man startade ett linberedningsinstitut, Man var också känd för sina fina fruktodlingar. Rappe sattes dock i konkurs 1930.

Ramel 1860 till 1867 utvecklade gården men sålde 1867 till Br. Dahl. Denne byggde samma år den stora ladugården liksom tegelmagasinet.. 1879 gjorde han konkurs efter att levt över sina tillgångar och Gårdsby såldes på auktion.. Köpare var köpmannen Schander från Växjö. Gårdsby blev nu åter ett föredöme under hans tid, nya bostäder byggdes och alla bostadshus reveterades. Stort magasin och tröskloge byggdes och Haketorps åkrar skapades och dikades både med öppna och täckta diken. Därmed ökade jordbruksmarken med 35 ha.

Även Schander gick konkurs och 1901 övertog Johannes Nilsson Gårdsby med hjälp av sin faster den berömda sångerskan Christina Nilsson. Vid konkursen 1931 köpte Smålandsbanken ägandet och annonserade ut Gården 1933.

Först 1935 såldes gården till Kurt Gowenius och Gustav Fimmerstad. 1950 blev Kurt Gowenius ensam ägare. 1990 skapades Gårdsby Säteri AB med familjen Gowenius som ägare, nu med 3:e generationen. Den nya ladugården byggdes 1998 för 125 mjölk kor numera stall för 50 dikor med avkomma.

Info om alla hus finns vid grindstolparna till Herrgården! *Besök gärna Hantverkshuset!*

Se gärna 3 separata historieber beskrivningar om Gårdsby säteri från 1400 till 1935 på www.gardsby.se

Vendes kanal

Mellan kyrkan och Säteriet finns en grävd kanal från Gassjön 750 m lång, delvis invallad, delvis sprängd 3 m i berget, färdig 1812. Den gav möjlighet att bygga kvarn och gav vatten till djuren. Invallningen skapade också 20 ha åkermark.

11. Gårdsby kyrka

Första gången namnet Gårdsby nämns i skrift är i ett testamente upprättat 1299 till Gårdsby kyrka. Kyrkan var under nästan tusen år medelpunkten i socknen fast dess läge idag upplevs som lite vid sidan av bebyggelsen, den gamla kyrkan låg på västra kyrkogårdsområdet, ungefär mitt emot församlingshemmet, som för övrigt fungerade som skola mellan åren 1864-1958. Befolkningen var under århundradenas lopp jämt utspridd i de tretton rotar, både kyrkorotar och militära rotar, som socknen var indelad i. En militär rote var i regel en by vars uppgift var att underhålla en soldat. Kyrkroten hade vissa skyldigheter gentemot kyrkan. En rote var ofta lika stor som en större by.

Kyrkan är en typisk s.k. "Tegnérlada", Biskop Esaias Tegnér lät bygga många liknande kyrkor i stiftet på 1800-talet. Tegnér hade Gårdsby som sin prebendeförsamling, d v s han var dess kyrkoherde och fick en del av sin avlöning härifrån.

Konstnären Bengt Nordenbergs stora tavlor runt om i kyrkan, 9 stycken inklusive altartavlan som målades 1882, har gjort den intressant i konstretsar. Längst ner i kyrkan finns två stycken alfresco-målningar målade 1905 av konstnären Sven Linnborg. Linnborg kom från Härjedalen och var verksam som kyrkomålare vid sekelskiftet 1900. Även de runda takmålningarna i koret har Sven Linnborg målat.

Fyra praktfulla ljuskronor tillverkade i Karlskrona skänktes till kyrkan 1889 av en anonym givare.

12. Bokskogen (Betten)

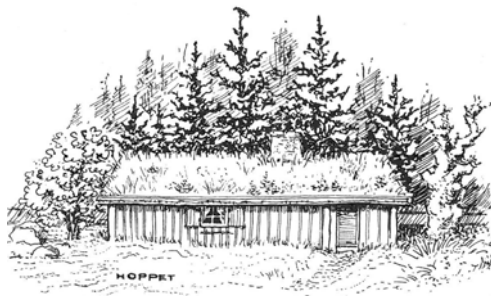
Förr i tiden var stora delar av Sydsverige naturligt täckta av det som idag klassas som ädellövskog. Idag utmärker sig ofta de kvarvarande lövskogarna sig och bokskogen i Gårdsby är väl värt ett besök. Sedan 2013 har Skogsvårdstyrelsen övertagit ansvar för skötseln.

13. Affären i Gårdsby

Hos äggproducenten Christer Jonasson kan du köpa kravvägg och kravpotatis. Det går också att köpa veckans matpåsar.

Tar ni av vänster runt milstenen och kör på den gamla vägsträckningen mot Gårdsby . Ni passerar nedanför backen torpet Klövadal där ladugården på Hoppet kommer från. Vid vägslutet kan ni svänga höger mot Gårdsby.

14. "Hoppet" Gårdsby Sockens Hembygdsförening

bildades 1951 och hade en febril verksamhet med hjälp av frivillig arbetskraft första 40 åren. Tyvärr är alla människor idag upptagna med egna göromål med sina barn, Tv, datorer och nutidens telefoner. Ett litet antal entusiaster har dock försökt hålla hus, samlingar och område intakt.

På Hembygdsgården ser du "Hoppet" en traditionell ryggåsstuga, Ekebergastugan, Klövadals Ladugård, Linbasta samt magasin att förvara hantverkstyg mm. Här finns vatten och torrtoalett.

I Backkrönet strax innan hembygdsgården passerar ni ett stort minnesmärke över när länsvägen byggdes år 1849. De raka sträckningarna och de stora utjämningarna av massor som gjordes i slutet av 1800 talet för att bygga smalspårsjärnvägen och riksvägarna är imponerande för den moderna tidens människor! Allt gjordes med människohänder med hjälp av hästar!

15. Yasjön

En husgrupp bestående av 9 hus på sluttningen ner mot Yasjön vann Växjö kommuns byggnadspris 2009. Sväng in och titta sedan tillbaks igen.

16. Smedjan

Gårdsby smedja byggd ca 1880, ligger i början av allén till Säteriet och ägs av hembygdsföreningen. Gårdsby Sockenrådet bedriver här 5 fredagskvällar pubverksamhet, under sommarhalvåret. Smedbostaden är byggd 1883. Här kan man pausa under tak och torrtoalett finns på baksidan.

15. Gravfält

Gravfältet ligger på Snickaretorpets äng 100 meter upp i allén från smedjan till vänster. Obs området betas av biff kor med tjur, om ni ser djuren i hagen, gå inte in. Efter 100 m finns stort flyttblock och sedan börjar gravfältet. Här finns liksom på Inglinge hög i Ingelstad en stående sten med rund sten framför.

18. Gripenberg

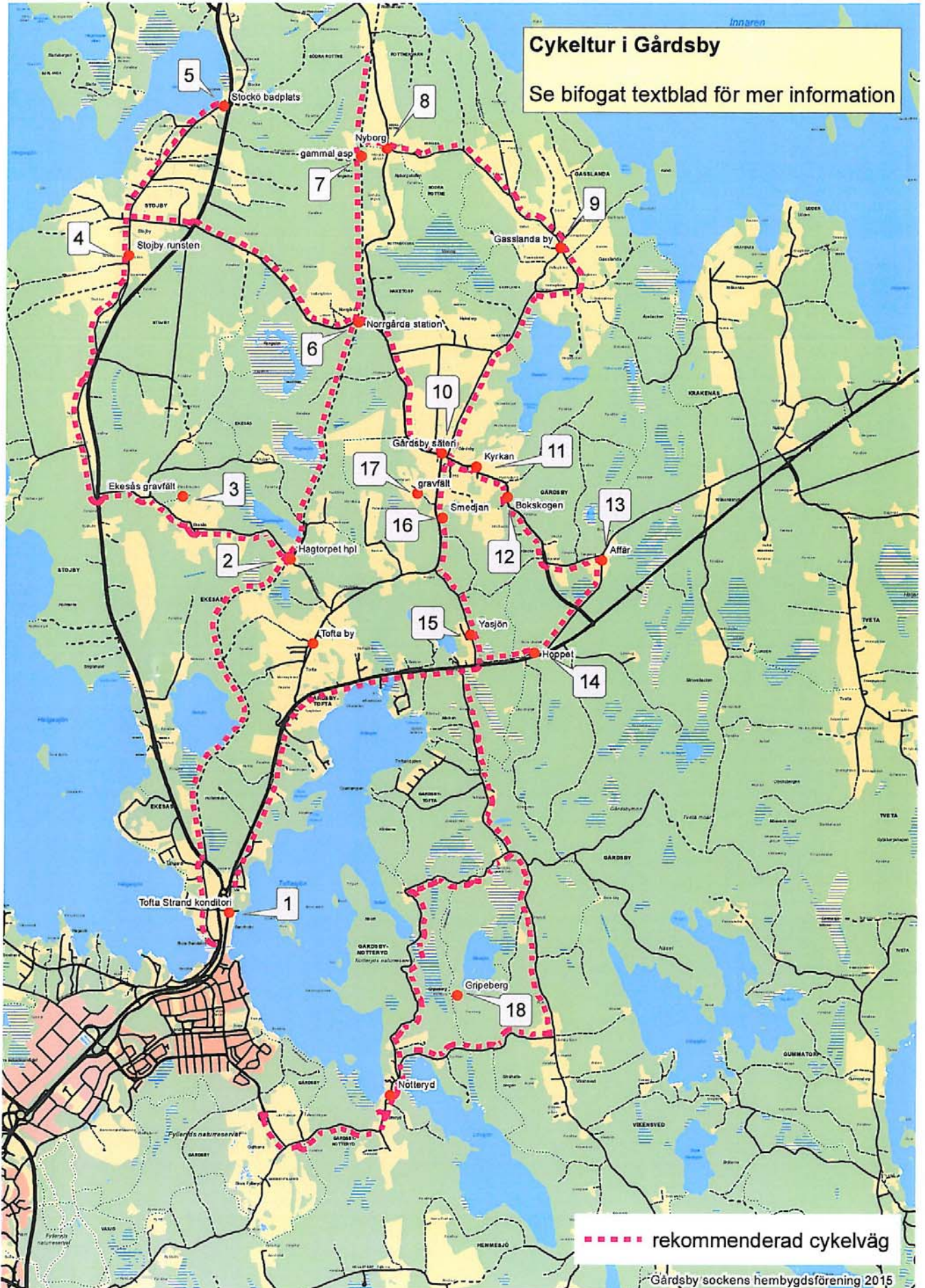
Längs vägen Tofta kvarn – Vikensved - Notteryd – Sandsbro numera helt asfalterad, ligger fornborgen Gripenberg, se vägvisare. Här finns också en bokskog som är vackrast under våren och hösten.

Mer INFO kan ni hitta den på hemsidan www.gardsby.se hembygd.

Var observant på informations tavlor, vi kommer att finnas där liksom i Gårdsby Bladet. Bli gärna medlem för 100:- Postgiro 91 24 78 – 5 med namn o tlfnr. och gärna mejl adress. Tack!

Cykeltur i Gårdsby

Se bifogat textblad för mer information

rekommenderad cykelväg